

Na temelju članka 56. stavak 2. a u svezi s člankom 160. stavak 2. točka a) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08), članka 4. i 14. stavak 1. alineja 8. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06 i 88/07) i članka 16. Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), Ministarstvo sigurnosti donosi

PRAVILNIK

O ZAŠTITI STRANACA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim pravilnikom utvrđuju se pravila i standardi u postupanju kao i druga pitanja u svezi s prihvatom, oporavkom i povratkom stranaca žrtava trgovine ljudima (u daljnjem tekstu: žrtve trgovine).

Članak 2.

(Upotreba termina)

U smislu ovog pravilnika:

(a) "Trgovina ljudima" znači regrutiranje, transport, transfer, skrivanje/pružanje utočišta ili prihvata osoba, putem prijetnje ili upotrebom sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevare, obmanjivanja, zloupotrebe vlasti ili stanja ugroženosti, davanje ili primanje novca ili benificija za dobijanje pristanka osobe koja ima kontrolu nad nekom drugom osobom, u svrhu eksploatacije.

Eksploatacija uključuje, i u najmanjoj mjeri, iskorištavanje prostitucije ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, pokomost ili uzimanje organa.

(b) Pristanak žrtve trgovine ljudima na namjeravanu eksploataciju izložen u točki (a) ovog članka bit će nevažan kada je upotrijebljeno bilo koje sredstvo izloženo u točki (a).

(c) Regrutiranje, transport, transfer, skrivanje ili prihvata djeteta radi eksploatacije smatraće se "trgovinom ljudima" čak i kada ne uključuje nijedno sredstvo predviđeno točkom (a) ovog članka.

(d) "Dijete" znači osobu ispod osamnaest godina starosti.

(e) "Specijalni tretman djeteta" podrazumijeva osiguranje smještaja na sigurno mjesto, poštivanje mišljenja djeteta, pravo na povjerljivost i diskreciju, pravo na informaciju, efikasno vođenje postupka odnosno procjenu pojedinačnog slučaja, pronalaženje i primjenu trajnog rješenja.

(f) Tijela u postupanju su: organizacijske jedinice Ministarstva sigurnosti, tužiteljstva, ministarstva unutarnjih poslova, inspekcijaska tijela, nadležna tijela socijalne zaštite.

Članak 3.

(Zaštita privatnosti i identiteta žrtve trgovine)

(1) U cilju osiguranja zaštite privatnosti i identiteta žrtava trgovine, u svim postupcima obvezna je primjena pravila povjerljivosti.

(2) U cilju zaštite identiteta žrtava trgovine Ministarstvo sigurnosti će uspostaviti evidencije osobnih podataka žrtava trgovine, usuglašene sa zakonima i drugim propisima o zaštiti osobnih podataka, te omogućiti pristup podacima osobama ovlaštenim za korištenje tih podataka.

Članak 4.

(Zaštita žrtava trgovine)

Tijela u postupanju neće pokretati postupke protiv žrtava trgovine zbog nezakonitog ulaska ili boravka u zemlji ako su ove radnje izvršene u izravnoj svezi s trgovinom ljudima.

Članak 5.

(Zabrana diskriminacije)

Prema žrtvama trgovine ne smije se ispoljavati diskriminacija po bilo kojim osnovama, uključujući spol, rasu, boju kože, jezik, vjeroispovjest, politička i druga stajališta, nacionalno i socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinski status, dob, psihički ili tjelesni invaliditet, status koji se stječe rođenjem ili neki drugi status.

Članak 6.

(Privremeni boravak iz humanitarnih razloga)

(1) Žrtva trgovine, sukladno odredbi članka 54. stavak 1. točka a) a u svezi s člankom 52. stavak 5. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu (u daljnjem tekstu: Zakon), stječe pravo na odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga u trajanju do najviše šest mjeseci, u cilju pružanja zaštite i pomoći u oporavku i povratku u zemlju uobičajenog boravka.

(2) Postupak za odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga provodi Služba za poslove sa strancima (u daljnjem tekstu: Služba).

(3) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga bit će produžen ako postoje Zakonom propisani razlozi.

(4) Stranac - žrtva trgovine dužna je zahtjev za produženje privremenog boravka iz humanitarnih razloga dostaviti nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe najkasnije 15 dana prije isteka važećeg perioda boravka.

Članak 7.

(Posebna zaštita djece)

(1) Sva djeca u smislu definicije iz ovog Pravilnika imaju pravo na specijalni tretman i zaštitu.

(2) Postupci u kojima se razmatraju prava i interesi djece smatraju se žurnim.

II. PRIHVAT I SMJEŠTAJ ŽRTAVA TRGOVINE

Članak 8.

(Uvjeti za prihvata i smještaj žrtava trgovine)

(1) Tijela u postupanju su dužna sa strancima za koje postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvama trgovine postupati kao sa žrtvama trgovine sve dok postoje navedeni osnovi sumnje.

(2) U postupku identifikacije žrtve trgovine nadležna tijela su dužna cijeniti sljedeće pokazatelje:

- samoidentifikaciju,
- mjesto i uvjete gdje je stranac potencijalna žrtva trgovine pronađena,
- ograničenje osobne slobode,
- psiho-fizičko stanje osobe,
- dob osobe, posebno ako su osobe u dobi do 18 godina,
- način i razlog ulaska u Bosnu i Hercegovinu,
- status, kretanje i boravak osobe u Bosni i Hercegovini,
- posjedovanje putne isprave,
- posjedovanje finansijskih sredstava i
- druge okolnosti relevantne za pravilnu identifikaciju.

Članak 9.

(Obveza tijela u postupanju)

Tijela u postupanju u slučaju postojanja osnova sumnje da se radi o žrtvi trgovine - strancu dužni su bez odlaganja pismeno obavijestiti organizacijsku jedinicu Službe, a u cilju osiguranja prihvata i smještaja.

Članak 10.

(Obavljanje intervjua)

- (1) Inspektor za strance nadležne organizacijske jedinice Službe u mjestu gdje je zatečen stranac za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine, obaviti će intervjua uz prethodno upoznavanje stranca s pravima i obvezama utvrđenim Zakonom, kao i o mogućnosti korištenja neovisne pravne pomoći u svim fazama postupka, te o pravu da tijek postupka prati na jeziku koji razumije, što će se zapisnički konstatirati.
- (2) Inspektor za strance organizacijske jedinice Službe će prilikom obavljanja intervjua utvrditi sve činjenice iz članka 8. ovog pravilnika.
- (3) Organizacijska jedinica Službe istodobno je obvezna dostaviti odgovarajuću informaciju nadležnom tužiteljstvu uz osiguranje povjerljivosti izvora informacije.

Članak 11.

(Postupak i nadležnost za smještaj žrtve trgovine)

- (1) Nadležna organizacijska jedinica Službe će, nakon obavljenog intervjua, a uz suglasnost stranca za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine ljudima i uz konsultacije sa tužiteljem, stranca uputiti u ustanovu za smještaj žrtava trgovine ljudima (u daljnjem tekstu: sklonište) radi pružanja pomoći i zaštite, te radi sprječavanja njegove daljnje eksploatacije ili zlostavljanja.
- (2) Osoba za koju postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine će dobiti status zaštićene osobe na razdoblje od 30 dana, što će se smatrati razdobljem razmišljanja za donošenje odluke o podnošenju zahtjeva za odobrenje boravka sukladno članku 6. Pravilnika.

(3) Ukoliko se dob stranca ne može utvrditi sa sigurnošću, a postoje razlozi za vjerovanje da se radi o djetetu, isti se tretira kao dijete, poduzimaju se sve posebne propisane mjere u cilju zaštite najboljeg interesa djeteta, te se obavještava mjesno nadležno općinsko tijelo uprave za poslove socijalne zaštite u cilju osiguranja privremenog staratelja.

(4) Uprava skloništa će bez odlaganja dostaviti nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe i Ministarstvu informacije o prijemu upućene osobe.

(5) Uprava skloništa će osigurati osobama iz stavka 1. ovog članka uživanje svih prava koja su osigurana ovim pravilnikom.

Članak 12.

(Podnošenje zahtjeva za privremeni boravak)

(1) Stranac - žrtva trgovine ako nema reguliran boravak na teritoriju Bosne i Hercegovine, a ima odobren prihvata, nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe, podnosi zahtjev za odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga, a za dijete žrtvu trgovine zahtjev podnosi njegov zastupnik - staratelj.

(2) Nadležna organizacijska jedinica Službe podnosi zahtjev iz stavka 1. ovog članka izdaje potvrdu sukladno članku 60. stavak 7. Zakona.

Članak 13.

(Odlučivanje o zahtjevu za privremeni boravak)

Postupak za odobrenje privremenog boravka iz prethodnog članka ovog pravilnika provodi i rješenje donosi organizacijska jedinica Službe, cijeneći dokaze, činjenice i okolnosti iznesene u zahtjevu za privremeni boravak, ocjenu tijela pred kojim se vodi postupak ili preporuku drugog nadležnog tijela ili nalaz specijaliste medicinske struke ili psihologa odgovarajuće zdravstvene ustanove o potrebi liječenja ili operavka.

III. POMOĆ ŽRTVAMA TRGOVINE

Članak 14.

(Prava žrtava trgovine)

(1) U cilju osiguranja posebne zaštite i pomoći žrtvama trgovine u svezi s prihvatom, oporavkom i povratkom, žrtvi trgovine se osigurava:

- adekvatan i siguran smještaj,
- zdravstvena zaštita,
- informiranje o njenom pravnom statusu i savjetovanje u segmentu njezinih prava i obveza, na jeziku koji žrtva razumije,
- pravnu pomoć žrtvi tijekom kaznenog i drugih postupaka u kojima žrtva ostvaruje svoja prava,
- informacije o načinu pristupa diplomatsko konzularnim predstavništvima zemlje podrijetla ili uobičajenog boravka žrtve trgovine,
- informacije o mogućnostima i postupku repatrijacije i
- različiti vidovi treninga i edukacija u zavisnosti od finansijskih mogućnosti.

(2) Nadležna tijela će u osiguranju prava iz stavka 1. ovog članka voditi računa o dobi, spolu i specijalnim potrebama žrtve, posebno obračujući pozornost na specifične potrebe djece, uključujući adekvatan smještaj, obrazovanje i skrb.

(3) Pomoć žrtvama trgovine iz stavka 1. ovog članka mogu osiguravati nevladine organizacije koje imaju zaključen protokol o suradnji sa Ministarstvom sigurnosti.

Članak 15.

(Adekvatan i siguran smještaj)

(1) U cilju osiguranja adekvatnog i sigurnog smještaja žrtava trgovine Ministarstvo sigurnosti će sukladno članku 98. stavak 1. Zakona osnovati Centar za smještaj žrtava trgovine ljudima i sukladno članku 98. stavak 6. Zakona vršit će nadzor nad radom navedene specijalizirane ustanove za prihvatanje stranaca.

(2) Ministarstvo sigurnosti može potpisati Protokol o suradnji sa NVO-ima o korištenju kapaciteta NVO-a kojim će biti uređena međusobna prava i obveze uz poštivanje odredaba ovog pravilnika.

(3) Osoba smještena u sklonište za koju se utvrdi da je žrtva trgovine, ostaje u skloništu i nastavlja uživati stečena prava do repatrijacije ili isteka prava na privremeni boravak iz humanitarnih razloga, ukoliko ne zatraži drugi status sukladno pozitivnim propisima.

(4) Osoba smještena u sklonište za koju se utvrdi da je žrtva trgovine ukoliko podnese zahtjev za međunarodnu zaštitu u Bosni i Hercegovini, sukladno odluci organizacijske jedinice Ministarstva sigurnosti koja provodi postupak međunarodne zaštite, može ostati u skloništu dok se ne donese pravomoćna odluka o podnesenom zahtjevu za međunarodnu zaštitu sukladno članku 116. stavak 1. točka a), b), c) ili konačna odluka sukladno članku 116. stavak 1. točka d) ili e) Zakona. Sve informacije o postupku po zahtjevu za međunarodnom zaštitom smatraju se povjerljivim podacima.

(5) Uprava skloništa će nadležnim tijelima omogućiti poduzimanje zakonom propisanih radnji i u skloništu, a u svezi gonjenja i kažnjavanja organizatora trgovine ljudima na način koji neće ugroziti prava i zaštitu žrtve trgovine ili je dodatno traumatizirati. Navedene radnje mogu se poduzimati i uz nazočnost pravnog savjetnika žrtve trgovine i/ili osobe koja pruža psihološku podršku žrtvi.

(6) Zaštita objekata skloništa će se osigurati sukladno zakonskim propisima.

Članak 16.

(Zdravstvena zaštita)

(1) Tijekom boravka u skloništu žrtva trgovine ima pravo na zdravstvenu zaštitu.

(2) Zdravstvena zaštita se osigurava kroz zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvene zaštite između Ministarstva sigurnosti i zdravstvene ustanove.

(3) Ako se smještaj i zbrinjavanje žrtava trgovine vrši putem partnerske NVO, žrtvama trgovine se zdravstvena zaštita osigurava u obimu utvrđenim zakonom, na način utvrđen Protokolom između Ministarstva sigurnosti i NVO.

Članak 17.

(Informiranje i savjetovanje)

Tijekom boravka u skloništu, žrtva trgovine ima pravo na informiranje i pravno savjetovanje o svojim pravima i obvezama, na jeziku koji razumije.

Savjetovanje će biti osigurano putem odvjetnika ili službi za besplatnu pravnu pomoć ili na drugi način koji osigurava zaštitu prava žrtve trgovine.

IV. REPATRIJACIJA

Članak 18.

(Postupak repatrijacije)

- (1) Nadležna organizacijska jedinica Službe u suradnji s Upravom skloništa, priprema i pokreće prema Ministarstvu sigurnosti repatrijaciju žrtava trgovine ljudima u zemlju uobičajenog boravka. Ministarstvo sigurnosti u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i Službom realizira postupak repatrijacije.
- (2) Postupak repatrijacije može se realizirati uz pomoć i suradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), što će se regulirati Protokolom o suradnji između Ministarstva sigurnosti i IOM-a.

V. ZAŠTITA DJECE

Članak 19.

(Posebna zaštita djece)

- (1) Dijete koje nije državljanin Bosne i Hercegovine uživa ista prava na skrb i zaštitu kao i djeca koja su državljani Bosne i Hercegovine.
- (2) Tijekom provođenja postupka smještaja djeteta u sklonište nadležna organizacijska jedinica Službe obavještava tijelo uprave nadležno za poslove socijalne zaštite, u mjestu gdje se sklonište nalazi o potrebi postavljanja privremenog staratelja koji je u obvezi zastupati interese djeteta u postupku do nalaženja trajnog rješenja.
- (3) Nadležna tijela su dužna informirati imenovanog staratelja o svim pitanjima od interesa za dijete žrtvu trgovine koji će biti pozvan zastupati interes djeteta u svim fazama postupka.
- (4) Sve aktivnosti nadležnih tijela moraju biti poduzete u najboljem interesu djeteta što podrazumijeva da svaka aktivnost mora biti poduzeta uz najveću brigu i zaštitu koja je prijeko potrebna za dobrobit djeteta, uzimajući u obzir prava i obveze njegovih roditelja, staratelja ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete, kao i mišljenje djeteta koje se cijeni prema uzrastu i dobi djeteta.
- (5) Sve akcije koje se tiču djeteta žrtve trgovine ljudima moraju se poduzimati s najvećim stupnjem žurnosti i efikasnosti. Sve mjere moraju biti poduzete u cilju zaštite privatnosti i identiteta djeteta žrtve trgovine ljudima.
- (6) Ako se ne može sigurno odrediti dob žrtve trgovine ljudima, a postoje razlozi koji navode da je žrtva trgovine dijete, s takvom osobom postupa se s pretpostavkom da je žrtva - dijete.

Članak 20.

(Smještaj djece u sklonište)

- (1) Organizacijska jedinica Službe je dužna bez odlaganja smjestiti u sklonište dijete - stranca bez pratnje roditelja ili staratelja, koje ne posjeduje važeće dokumente o boravku u Bosni i Hercegovini.
- (2) U najboljem interesu djeteta, u sklonište se smještaju i djeca, bez pratnje roditelja ili staratelja, koja imaju važeće dokumente ako postoji opravdana sumnja da se radi o žrtvi trgovine ljudima.
- (3) Djeca se smještaju, ako je moguće, u posebna odjeljenja skloništa namijenjena djeci i odvojeno od odraslih osoba smještenih u sklonište i ukoliko to nije u suprotnosti s najboljim interesom djeteta.

(4) Dijete smješteno u sklonište uživa sva prava koja uživaju žrtve trgovine ljudima, kao i posebna prava koja mu pripadaju kao djetetu, sukladno zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnoj Konvenciji o pravima djeteta.

(5) Dijete ostaje u skloništu sve dok se ne završi postupak provjere podataka i uspostavljanja kontakta sa nadležnim tijelom zemlje podrijetla odnosno roditeljem ili ovlaštenim starateljem, te dok se sukladno zakonu i ovom pravilniku ne osigura siguran povratak djeteta.

Članak 21.

(Povratak djeteta)

(1) Dijete žrtva trgovine ljudima koje nije državljanin Bosne i Hercegovine ima pravo na povratak u zemlju podrijetla ili uobičajenog boravka.

(2) Realizator povratka dužan je osigurati proceduru povratka koja osigurava da dijete bude primljeno u zemlju podrijetla ili uobičajenog boravka od strane člana nadležnog tijela koji se bavi zaštitom djece, i/ili djetetovog roditelja ili zakonitog staratelja.

(3) Staratelj, uz pomoć Službe i drugih nadležnih državnih tijela započinje proces pribavljanja dokumentacije i informacija iz zemlje djetetovog podrijetla ili uobičajenog mjesta boravka kako bi se izvršila procjena rizika i sigurnosti, nakon čega se donosi odluka o tome da li ponovo spojiti dijete s njegovom obitelji i/ili ga vratiti u zemlju podrijetla ili uobičajenog boravka.

(4) Dijete žrtva trgovine neće biti vraćeno u zemlju podrijetla ili uobičajenog boravka ako postoji opravdana sumnja, a nakon procjene rizika i sigurnosti, da postoje razlozi da povratak djeteta ugrožava njegovu sigurnost ili sigurnost članova njegove obitelji.

(5) Postupak povratka - repatrijacije može se realizirati uz pomoć i suradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), što će se regulirati Protokolom o suradnji između Ministarstva sigurnosti i IOM-a.

VI. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, OPORAVKA I REPATRIJACIJE

Članak 22.

(Troškovi smještaja, oporavka i repatrijacije žrtava trgovine)

Troškovi smještaja, oporavka i repatrijacije se osiguravaju u proračunu institucija Bosne i Hercegovine, proračunima nadležnih entitetskih ministarstava i proračunu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a mogu se osiguravati i iz drugih izvora kao što su donacije, projekti, programi vladinih i nevladinih domaćih i inozemnih organizacija koji se usuglašavaju s nadležnim Ministarstvom sigurnosti.

VII. PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 23.

(Zaštita prava)

Nijedna odredba iz ovog pravilnika ne utječe na prava, obveze i odgovornosti tijela vlasti Bosne i Hercegovine koje proistječu iz domaćeg zakonodavstva, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava, a posebice, gdje je to relevantno, Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i njenog Protokola iz 1967. godine, te načela *non-refoulementa* u njima sadržanog.

Članak 24.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima ("Službeni glasnik BiH", broj 33/04).

Članak 25.

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-282/08
20. listopada 2008. godine
Sarajevo

Ministar
Tarik Sadović, v. r.